

គ្រឿងប៉ុងកានភាព

អាគលាំង

ឱងផ្ទាស់ស្តីឲ្យក្រើវិរោះបេប

ចំណាំដោយ ពើលុកវិ កែបេក្ខ
នកគីកម្មាគមនេយបាលគាល់ត្រូវ
សាខាឝយបាលវេជ្ជរិបីចុំមុន
មហាផិទាហ៍សង្គមគិនទេរ

คำนำ

วัยสูงอายุ เป็นวัยที่เสี่ยงต่อการหลักมากกว่าวัยอื่น ๆ โดยเฉพาะอายุมากขึ้น ยิ่งมีโอกาสเสี่ยงต่อการหลักมากยิ่งขึ้น การหลักในผู้สูงอายุอาจนำไปสู่ความพิการ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ก่อให้เกิดปัญหาต่อตัวผู้สูงอายุเอง สมาชิกในครัวเรือน และสังคม การหลัก ส่วนมากสามารถป้องกันได้ และผลจากการป้องกันดีกว่าการรักษา มากมาย ดังนั้นคุ้มค่าเมื่อป้องกันภาวะหลักของผู้สูงอายุในครัวเรือน ชนบท จึงถูกจัดทำขึ้นเพื่อให้สมาชิกในครัวเรือน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันภาวะหลักของผู้สูงอายุ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง

ผู้จัดทำ ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.วิภาวดี คงอินทร์ และ ผศ.ดร. วนิชญา นาคะ อารย์ทีปริญญา แพทย์หญิงไพรมาษตร์ บิลพาจิตรา ดร.พัชรี คงจักรพันธ์ และคุณจาระเพ็ญ ฤทธิ์ไกร ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของการใช้คู่มือ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องและให้การสนับสนุน ทำให้คู่มือเล่มนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เพ็ญศรี ไภชนกิจ
มีนาคม 2554

สารบัญ

หน้า

วัตถุประสงค์ของคู่มือ

1

ตอนที่ 1 คำแนะนำการใช้คู่มือ

2

ตอนที่ 2 การหกล้มของผู้สูงอายุ

3

- ✿ ความหมายของการหกล้ม 4
- ✿ การหกล้มเกิดกับผู้สูงอายุมากน้อยแค่ไหน 5
- ✿ ทำไมเราต้องให้ความสำคัญกับการหกล้มในผู้สูงอายุ 6
- ✿ ครอบครัวจะช่วยผู้สูงอายุไม่ให้หกล้มได้อย่างไร 7
- ✿ ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ผู้สูงอายุหกล้ม 8

การป้องกันการหกล้ม

9

- ✿ การประเมินปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหกล้ม 10
- ✿ แนวทางการลดความเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหกล้ม 11
- ✿ การส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุเพื่อป้องกันการหกล้ม 12

ตอนที่ 3 แหล่งข้อมูลอ้างอิง

13

ວັດຖຸປະສົງຄໍຂອງຄູ່ນົວ

1. ເພື່ອໃຫ້ສາມາຊີກໃນຄວາມຮູ້ເຮືອງກາຮັກລັ້ມໃນຜູ້ສູງອາຍຸ
2. ເພື່ອໃຫ້ສາມາຊີກໃນຄວາມຮູ້ເຮືອງປະເມີນຄວາມເສີຍງຕ່ອງກາຮັກລັ້ມໃນຜູ້ສູງອາຍຸໄດ້
3. ເພື່ອໃຫ້ສາມາຊີກໃນຄວາມຮູ້ເຮືອງມີແນວທາງກາຮັກລັ້ມຄວາມເສີຍງຕ່ອງກາຮັກລັ້ມຂອງຜູ້ສູງອາຍຸໄດ້ຖຸກຕ້ອງ ແທມະສມ

4

ຄູ່ນົວເພື່ອປ່ອງກັນກາວະກຳກັບຜູ້ສູງອາຍຸໃນຄວາມຮູ້ເຮືອງ

ตอนที่ 1 คำแนะนำการใช้คู่มือ

เพื่อให้การใช้คู่มือป้องกันภาวะหกล้มของผู้สูงอายุในครัวเรือน ชนบทบรรลุตามวัตถุประสงค์ข้างต้น ผู้จัดทำจึงได้เรียงลำดับการใช้คู่มือป้องกันภาวะหกล้มของผู้สูงอายุในครัวเรือนชนบท เพื่อให้ครัวเรือนชนบทมีความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง ดังนี้

1. อ่านรายละเอียดของการหกล้มในผู้สูงอายุให้เข้าใจ
2. ทำความเข้าใจปัจจัยเสี่ยงภายใน ปัจจัยเสี่ยงภายนอกต่อ การหกล้มในผู้สูงอายุ
3. ทำการประเมินปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหกล้ม โดยบันทึก ผลการประเมินทุกข้อ
4. รวบรวมคะแนนตามแบบฟอร์มและแปรผล
5. กรณีไม่มีความเสี่ยงแนะนำการส่งเสริมสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันภาวะหกล้ม
6. ถ้ามีความเสี่ยงแนะนำให้ปฏิบัติตามแนวทางการลดความเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหกล้ม
7. มีการประเมินติดตามผลต่อเนื่องทุก 3 เดือน หรือตามการแปรผลในแต่ละครั้ง
8. ถ้าหากต้องการข้อมูลเพิ่มเติมให้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่ องค์กรที่แนบท้ายบทหรือปรึกษาผู้จัดทำ โดยติดต่อมายัง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองวี เบอร์โทรศัพท์ 086-4813099

ตอนที่ 2 การหกล้มของผู้สูงอายุ

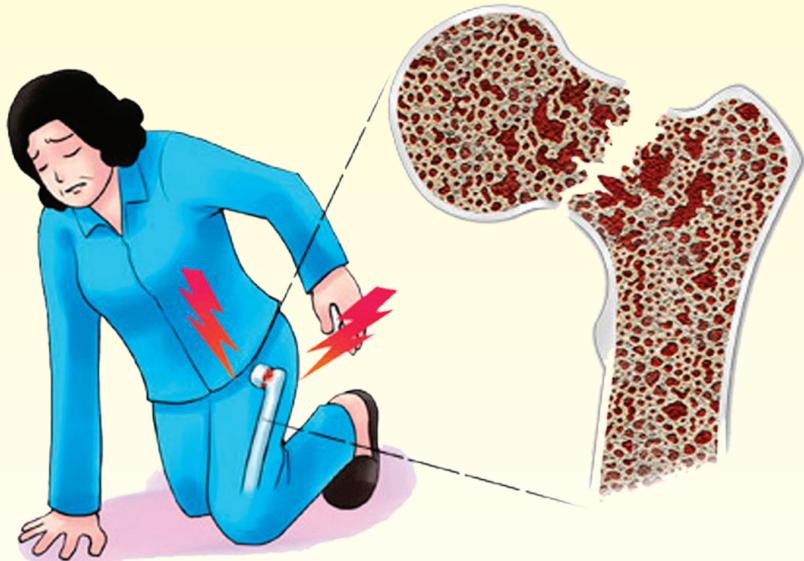
ความหมายของการหกล้ม

การหกล้ม คือ การที่ร่างกายเสียการทรงตัวทำให้ล้มลง หรือทว่าหกล้มลงบนพื้นโดยไม่ตั้งใจ

การหกล้มเกิดกับผู้สูงอายุมากน้อยแค่ไหน

ผู้สูงอายุมักจะหกล้มได้ง่าย เนื่องจากความเสื่อมทางร่างกายของผู้สูงอายุ ได้แก่ มีความอ่อนล้าของกล้ามเนื้อ การทรงตัวที่ผิดปกติ การเสื่อมของตา เป็นต้น ผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป หกล้มเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 28-35 ผู้สูงอายุ 70 ปีขึ้นไป หกล้มเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 32-42

ทำไมเราต้องให้ความสำคัญกับการหกล้มในผู้สูงอายุ

จากสถิติพบว่า ผู้สูงอายุที่หกล้มประมาณ 50% จะมีอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตได้ หรืออาจเกิดภาวะความพิการเรื้อรังตามมาและ มีชีวิตอยู่ได้ในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ใช้เวลาพักฟื้นนาน เกิดภาวะแทรกซ้อนได้ เช่น การเกิดแผลกดทับ เกิดภาวะชีมเคร้า ถ้ามีประวัติการหกล้มแล้ว ในครั้งที่สองความรุนแรงจะมีมากกว่าครั้งแรก

ครอบครัวจะช่วยผู้สูงอายุไม่ให้หกล้มได้อย่างไร

การป้องกันการหกล้มเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น ครอบครัวมีบทบาทที่ต้องให้การประเมินความเสี่ยง และปฏิบัติตามแนวทางการลดความเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหกล้ม รวมทั้งการดูแลส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุให้มีสุขภาพที่แข็งแรง

ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ผู้สูงอายุหลบล้ม

ปัจจัยเสี่ยงภายนอก ได้แก่ มีปัญหาสุขภาพ หรือมีโรคประจำตัว ได้แก่ ระบบกระดูกกล้ามเนื้อ เช่น ข้อเสื่อม, ข้ออักเสบ ระบบประสาท เช่น สมองเสื่อม ระบบหัวใจและหลอดเลือด เช่น ความดันโลหิตสูง ความผิดปกติของการทรงตัว ความผิดปกติการมองเห็น การได้รับยาตั้งแต่ 4 ชนิด ขึ้นไป (ไม่ว่าจะด้วยวิตามิน) ผู้ที่มีอายุเกิน 80 ปี เป็นต้น

ปัจจัยเสี่ยงภายนอก ได้แก่ แสงสว่างบริเวณทางเดินไม่เพียงพอ พื้นลีน พื้นต่างระดับ พื้นมีคราบน้ำมัน มีของวางบนพื้นเกะกะ บันไดบ้าน ไม่มีร้าวจับ วางของใช้บนขันบันได ขันลงบันไดที่สูงชัน ขันบันไดแคบ ห้องน้ำเปียกลีน ไม่มีร้าวจับยึดในห้องน้ำ มีเลี้ยงสัตว์ไว้ในบ้าน เช่น ลุนuchs แมว นกอนกีดขวางทางเดิน หรือกระเจนไส่ บริเวณรอบบ้านพื้นชุ่ม濡 เป็นหลุมเป็นบ่อ แต่งกายเสื้อผ้ารุ่มร่าม รองเท้าที่มีพื้นลีน รองเท้าชำรุด ฯลฯ

การป้องกันภาวะหกล้ม

การประเมินปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหกล้ม

การค้นหาและคัดกรองผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อภาวะหกล้ม ซึ่งการรักษาภาวะหกล้มในผู้สูงอายุที่ดีที่สุดคือการป้องกันภาวะหกล้ม

บันทึกการประเมินปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหกล้ม

(พัฒนาจาก โครงการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยายามในการป้องกันภาวะหกล้มของผู้สูงอายุในชุมชน ของสายร้าว พจ.เพชร : 2548)

แบบประเมินที่ 1 ประกอบด้วย 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบประเมินประวัติการหกล้ม

1. ประวัติการหกล้มในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา

- ไม่เคยหกล้ม ได้ 0 คะแนน ข้ามไปตอบส่วนที่ 2
แบบประเมินประวัติสุขภาพ

- หกล้ม.....ครั้ง ได้ 1 คะแนน

2. อาการที่เกิดขึ้นขณะที่หกล้ม

- ไม่มีอาการ ได้ 0 คะแนน

- วิงเวียน ใจสั่นเจ็บหน้าอกร อ่อนเพลีย ไม่รู้สึกตัว ได้ 1 คะแนน

3. อาการบาดเจ็บที่ได้รับ

- ไม่ได้รับบาดเจ็บ ได้ 0 คะแนน

- บาดเจ็บเล็กน้อย เช่น ฟกช้ำ เป็นแพลงตอน ได้ 1 คะแนน

- บาดเจ็บปานกลาง เช่น มีแพลงกีกขาด ได้ 2 คะแนน

- บาดเจ็บรุนแรง เช่น กระดูกหัก หรือได้รับบาดเจ็บที่ศีรษะ ได้ 3 คะแนน

ส่วนที่ 1(แบบประเมินที่ 1) คะแนนเต็ม 8 คะแนน รวมคะแนนที่ได้.....คะแนน

ส่วนที่ 2 แบบประเมินประวัติสุขภาพ

1. ประวัติการเจ็บป่วยปัจจุบันโรคประจำตัว / การรับรู้ที่บกพร่อง

- มีได้ 1 คะแนน   ไม่มีได้ 0 คะแนน

2. ปัญหาการมองเห็น

- มีได้ 1 คะแนน   ไม่มีได้ 0 คะแนน

3. ปัญหาการเรียนศิรษะ

- มีได้ 1 คะแนน   ไม่มีได้ 0 คะแนน

4. ปัญหาการได้ยิน

- มีได้ 1 คะแนน   ไม่มีได้ 0 คะแนน

5. ปัญหาการเดินและการทรงตัว

- มีได้ 1 คะแนน   ไม่มีได้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 2 (แบบประเมินที่ 1) คะแนนเต็ม 5 คะแนน รวมคะแนนที่ได้.....คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบประเมินการใช้ยา

1. ใช้ยารักษาทางจิต/ประสาท

- ใช้ได้ 1 คะแนน   ไม่ใช้ได้ 0 คะแนน

2. ใช้ยารักษาความดันโลหิตสูง

- ใช้ได้ 1 คะแนน   ไม่ใช้ได้ 0 คะแนน

3. ใช้ยาตั้งแต่ 4 ชนิดขึ้นไป (ไม่รวมวิตามิน)

- ใช้ได้ 1 คะแนน   ไม่ใช้ได้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 3 (แบบประเมินที่ 1) คะแนนเต็ม 3 คะแนน รวมคะแนนที่ได้.....คะแนน

ส่วนที่ 4 แบบประเมินเท้าของผู้สูงอายุ

1. เท้ามีแพล	☐ มี ได้ 1 คะแนน	☐ ไม่มี ได้ 0 คะแนน
2. เท้าบวม	☐ มี ได้ 1 คะแนน	☐ ไม่มี ได้ 0 คะแนน
3. เท้าชา	☐ มี ได้ 1 คะแนน	☐ ไม่มี ได้ 0 คะแนน
4. เจ็บเท้า	☐ มี ได้ 1 คะแนน	☐ ไม่มี ได้ 0 คะแนน
5. กระดูกเท้าผิดรูป	☐ มี ได้ 1 คะแนน	☐ ไม่มี ได้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 4 (แบบประเมินที่ 1) คะแนนเต็ม 5 คะแนน รวมคะแนนที่ได้.....คะแนน

แบบประเมินที่ 2 ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบประเมินสิ่งแวดล้อมในบ้าน

รายละเอียด	ใช่	ไม่ใช่	คะแนน
ความปลอดภัยในบ้าน			
1. ภายในบ้านไม่มีสิ่งของกีดขวางทางเดิน	.....	.....	.....
2. ภายในบ้านมีแสงสว่างเพียงพอในเวลากลางวัน	.....	.....	.....
3. ภายในบ้านมีแสงสว่างเพียงพอในเวลากลางคืน	.....	.....	.....
4. พื้นบ้านแข็งแรง บันไดบ้านแข็งแรงมีร้าวจับ	.....	.....	.....
5. พื้นห้องน้ำไม่ลื่น ผนังมีร้าวจับ	.....	.....	.....
รวมคะแนน	.....	.....	.....

ส่วนที่ 1 (แบบประเมินที่ 2) คะแนนเต็ม 5 คะแนน รวมคะแนนที่ได้.....คะแนน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมภายนอกบ้านของผู้สูงอายุ

รายละเอียด	ใช่	ไม่ใช่	คะแนน
พฤติกรรมภายนอกบ้านของผู้สูงอายุ	0 คะแนน	1 คะแนน	.....
1. ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในบ้านอย่างรrove มั่นคง	.....	.....	.....
2. เปิดไฟเมื่อลูกเดินในเวลากลางคืน	.....	.....	.....
3. ใช้มีเท้าช่วยในการทรงตัวทุกครั้งเวลาเดิน	.....	.....	.....
รวมคะแนน	.....	.....	.....

ส่วนที่ 2 (แบบประเมินที่ 2) คะแนนเต็ม 3 คะแนน รวมคะแนนที่ได้ ..... คะแนน

ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

แบบประเมินที่ 1

ส่วนที่ 1 คะแนนที่ได้ ..... คะแนน

ส่วนที่ 2 คะแนนที่ได้ ..... คะแนน

ส่วนที่ 3 คะแนนที่ได้ ..... คะแนน

ส่วนที่ 4 คะแนนที่ได้ ..... คะแนน

คะแนนแบบประเมินที่ 1 ทั้งหมด 24 คะแนน

ผลรวมคะแนนแบบประเมินที่ 1 ที่ได้ ..... คะแนน

(ส่วนที่ 1 + ส่วนที่ 2 + ส่วนที่ 3 + ส่วนที่ 4)

แบบประเมินที่ 2

ส่วนที่ 1 คะแนนที่ได้.....คะแนน

ส่วนที่ 2 คะแนนที่ได้.....คะแนน

คะแนนแบบประเมินที่ 2 ทั้งหมด 8 คะแนน

ผลรวมคะแนนแบบประเมินที่ 2 ที่ได้.....คะแนน (ส่วนที่ 1 + ส่วนที่ 2)

สรุปผลรวมคะแนน

แบบประเมินที่ 1 + ผลรวมคะแนนแบบประเมินที่ 2 = ...คะแนน

การแปลง

ได้คะแนนตั้งแต่ 1-9 คะแนน เริ่มมีความเสี่ยงต่อการหลักลัม

ได้คะแนนตั้งแต่ 10-17 คะแนน มีความเสี่ยงต่อการหลักลัมปานกลาง

ได้คะแนนตั้งแต่ 18 คะแนนเป็นต้นไป มีความเสี่ยงต่อการหลักลัมสูง

การปฏิบัติของสมาชิกในครัวเรือน

เริ่มมีความเสี่ยงต่อการหลักลัม ปฏิบัติตามแนวทางการลดความเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหลักลัม และประเมินผลซ้ำทุก 3 เดือน

มีความเสี่ยงต่อการหลักลัมปานกลาง ปฏิบัติตามแนวทางการลดความเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหลักลัม และประเมินผลซ้ำทุก 1 เดือน

มีความเสี่ยงต่อการหลักลัมสูง ปฏิบัติตามแนวทางการลดความเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหลักลัม และประเมินผลซ้ำทุก 2 สัปดาห์ และปรึกษาบุคลากรทางสุขภาพใกล้บ้าน

แบบบันทึกการประเมินปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหลอกล้ม

គុម៌រដឹងការងារនៃក្រសួង

แนวทางการลดความเสี่ยงที่ทำให้เกิดการหลอกลัม

แนวทางการลดความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก คือ การตรวจสุขภาพ ใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพ ช่วยป้องกันการหลอกล้มได้ ได้แก่

✿ การรักษาความผิดปกติทางหัวใจ พบแพทย์เพื่อรักษาอย่างถูกต้องเหมาะสม

✿ การฝึกเดิน แก้ไขท่าเดินที่ผิดปกติ โดยมีผู้ช่วยดูแลประจำอยู่ให้หลอกล้ม แนะนำให้ใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ เช่น ไม้เท้า เครื่องช่วยเดิน

✿ การมองเห็น ควรได้รับการแก้ไขความผิดปกติอย่างเหมาะสม

✿ มีการใช้ยาตั้งแต่ 4 ชนิดขึ้นไป (ไม่รวมวิตามิน) ควรปรึกษาแพทย์เพื่อปรับการใช้ยาให้เหมาะสม

✿ การปรับสภาพชีวิตประจำวัน ได้แก่

- อาย่าทำอะไรรีบร้อน เพราะจะพลาดล้มได้ง่าย
- เมื่อตื่นนอน ให้นั่งข้างเตียงสักพักแล้วค่อยลุก เพราะหากลูกขึ้นทันทีจะมีอาการหน้ามืดเป็นลม โดยเฉพาะผู้ที่รับประทานยาลดความดันโลหิต
- ให้รับประทานอาหารเช้า เพราะหากอดอาหารจะทำให้เกิดเดียนศีรษะ
- หากมีสัตว์เลี้ยง เวลาเดินต้องระวัง เพราะอาจจะอยู่ข้างหน้า หรือที่เท้าผู้สูงอายุ

คนแก่หกล้ม^{อาจมีง่าย!}

แนวทางการลดความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก คือ การสร้างสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย โดยทำการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมภายนอกในบ้านและภายนอกบ้าน จะช่วยลดการหลบล้ม ได้แก่

✿ ห้องน้ำ

1. ต้องมีราวแขวนแรงที่อาบน้ำและบริเวณโถส้วม
2. พื้นห้องน้ำควรใช้วัสดุที่ไม่ลื่น
3. หากผู้สูงอายุยืนไม่มั่นคงให้นั่งเก้าอี้เวลาอาบน้ำ
4. อย่าใช้ร้าวแขวนผ้าเช็ดตัว ชั้นวางสนับ เป็นที่ประคองตัว เพราะของเหล่านั้นไม่อาจจะรับน้ำหนักผู้สูงอายุ
5. เมื่ออาบน้ำเสร็จให้ทำความสะอาดพื้นทันที
6. ไม่ล็อกประตูขณะใช้ห้องน้ำ

✿ ห้องนั่งเล่น

1. เก้าอี้หรือโซฟาต้องมีพนักพิงที่แข็งแรง ความสูงพอเหมาะสมที่จะลุกนั่งได้สะดวก และวางตำแหน่งที่ไม่ขวางทางเดิน
2. ให้เก็บสายไฟ, สายโทรศัพท์, กระดาษ, สมุด และหนังสือให้พ้นทางเดิน
3. พร้อมเช็คเท้าควรจะมีเทปสองหน้าปิดเพื่อกันลื่น

✿ ห้องนอน

1. ถ้าบ้านสองชั้นแนะนำให้ห้องนอนผู้สูงอายุเป็นชั้นล่าง
2. ระหว่างห้องนอนกับห้องน้ำต้องมีแสงสว่างเพียงพอเสมอ
3. จัดห้องนอนให้เป็นระเบียบ
4. จัดให้มีไฟหัวเตียง
5. ความสูงของเตียงเหมาะสมกับผู้สูงอายุ

✿ ห้องครัว

1. เก็บอุปกรณ์ทำความสะอาดให้สามารถนำมาใช้ได้ง่าย ๆ ไม่ควรเก็บไว้ในที่สูงหรือต่ำเกินไป
2. หากมีน้ำมันหรือน้ำเปื้อนพื้นต้องรีบทำความสะอาด
3. ซ้อมอุปกรณ์ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพดี

✿ บันได

1. ต้องมีราบันไดที่มั่นคงแข็งแรง (ต้องใช้หั้งตอนขึ้นหรือลงบันได)
2. ต้องมีแสงสว่างเพียงพอให้เห็นขั้นบันไดชัดเจน
3. สวิตซ์เปิดปิดไฟควรจะอยู่ทั้งชั้นบนและชั้นล่าง
4. เตรียมไฟฉายเมื่อไฟฟ้าขัดข้อง
5. อย่าวางของเกะกะไว้บนบันได
6. หากบันไดชำรุดให้รีบซ่อม

✿ รองเท้า

1. เลือกรองเท้าส้นเตี้ยและไม่ลื่น
2. ผูกเชือกรองเท้าให้แน่นพอดี
3. หลีกเลี่ยงการใช้รองเท้าแตะ

รองเท้าที่เหมาะสมสมกับผู้สูงอายุ

✿ การแต่งกาย

1. ใส่เสื้อผ้าที่พอดีหาก
ยาวเกินไปอาจจะสะดุดล้ม
2. เวลาจะใส่รองเท้า หรือ
กางเกง ควรนั่งส่วนขอบ
เตียงหรือนั่งบนเก้าอี้

✿ บริเวณรอบบ้าน

1. พื้นไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ
2. จัดบริเวณบ้านให้เป็นระเบียบ
3. ไม่ปล่อยสัตว์เลี้ยงเพ่นพ่าน

การส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุเพื่อป้องกันภาวะหลักล้ม

การส่งเสริมสุขภาพถือเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันภาวะหลักล้ม โดยสมาชิกในครัวเรือนเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญ ที่จะช่วยเหลือดูแลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ได้แก่

การออกกำลังกาย

เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย ตลอดจนการสร้างความสมดุลของร่ายกาย เพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพ ของอวัยวะต่าง ๆ เช่น กล้ามเนื้อและข้อต่อต่าง ๆ หัวใจและปอด เป็นต้น การออกกำลังกายที่แนะนำคือ การเพิ่มกำลังกล้ามเนื้อ การฝึกการทรงตัว และการฝึกเดิน

รับประทานอาหารที่มีประโยชน์

วัยสูงอายุ เรื่องอาหารเป็นเรื่องจำเป็น เราต้องรับประทานอาหารเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี เพราะฉะนั้นควรเรียนรู้บทบาท หรือแม้แต่ตัวผู้สูงอายุเอง ควรเข้าใจในการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย การบริโภคอาหารที่ดี เพื่อส่งเสริมสุขภาพ

หลักการจัดอาหารสำหรับผู้สูงอายุ

ควรคำนึงถึงผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล เพราะแต่ละบุคคลอาจจะชอบอาหารไม่เหมือนกัน

1. แบ่งอาหารให้เป็นเม็ดอยู่ 4-5 เม็ด เพื่อลดปัญหาการแน่นท้อง
2. อาหารที่จัดควรจะเป็นอาหารอ่อน ย่อยง่าย รสไม่จัด
3. หลีกเลี่ยงอาหารที่ทำให้เกิดแก๊ส หรือท้องอืด เช่น ถั่วบางประเภท
4. เน้นอาหารพากปลาเพราวย่อยง่าย
5. เพิ่มผักและผลไม้ให้มากขึ้น เช่น ตำลึง ผักกิมรัว ผักบุ้ง กล้วยสุก เพื่อช่วยระบบขับถ่าย

อาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

1. หมูขาว/แป้ง ให้พลังงานแก่ร่างกาย
ผู้สูงอายุต้องการอาหารกลุ่มนี้ลดลง
2. หมูเนื้อ นม ไข่ ถั่วต่างๆ จำเป็น
ในการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรือของร่างกาย
3. ผัก ผลไม้ มีวิตามินและเกลือแร่ ช่วยให้
ร่างกายแข็งแรง ช่วยในการระบาย
4. น้ำ จำเป็นต่อการทำงานของ
ร่างกาย ควรได้รับ 6-8 แก้ว/วัน

คู่มือเพื่อป้องกันภาวะหกเลบ
ของผู้สูงอายุในครัวเรือนแบบ

การจัดการความเครียดในผู้สูงอายุ

ความเครียดเกิดจาก มีสิ่งกระตุ้นที่ทำให้เกิดการปรับตัว แต่ไม่สามารถปรับตัวได้ ความเครียดจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการ หลอกล่อ เนื่องจากมีการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมช้าลง มีการ ตัดสินใจผิดพลาด

สาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียด

1. ทางด้านร่างกาย เกี่ยวกับสุขภาพและ การเจ็บป่วย ฯลฯ
2. ทางด้านจิตใจ เช่น มีเรื่องต่างๆ เข้ามา ก็จะทำให้เกิดความเครียดได้ง่าย
3. ทางด้านสังคม เช่นความขัดแย้งในครอบครัว ฯลฯ

จะทราบได้อย่างไรว่ามีความเครียดเกิดขึ้น

มักจะรู้ได้ด้วยตนเอง เช่น หงุดหงิด อ่อนเพลีย หรือมีอาการ ทางกายเช่น ปวดท้อง ปวดศีรษะ

วิธีการผ่อนคลายความเครียด

การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุตามความ เหมาสมและสามารถปฏิบัติได้จริง เช่น ออกกำลังกาย เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น งานบุญ งานประเพณี กิจกรรม พัฒนา หมู่บ้าน ฝึกปฏิบัติธรรม ทำสมาธิ ทำบุญ ทำงาน

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

เกษร สำราญ. ครอบครัวกับการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ.

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

กลุ่มอนามัยผู้สูงอายุ. คู่มือการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ สำหรับบุคลากรสาธารณสุข.

สำนักกรมส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2547.

บรรจุ ศิริพานิช. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ.

กรุงเทพมหานคร : หมอดชาวบ้าน, 2541.

บรรจุ ศิริพานิช. คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร : หมอดชาวบ้าน, 2549.

ริวารวน ปัญจมนัส. การประเมินภาวะหกล้มและการสนับสนุนทางสังคม

จากครอบครัวของผู้สูงอายุในชุมชน. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
(การพยาบาลอนามัยชุมชน) มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร, 2548.

รัชดาพร จุลละนันทน์. การทรงตัวและการล้มของผู้สูงอายุที่ออกกำลังกายชนิดต่าง ๆ.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

รัชนก เรืองโภจนิวชัย. ผลของเสียงและการมองเห็นต่อความสามารถในการทรงตัว.

ภาควิชาภาษาไทยบำบัด มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548.

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองรี
อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

